

(המשך מעמוד 19)

שתייהמים ומלחמתיהתשה, חורו ארצה במצב הרכה יותר טוב. הוראה תמוהה. רק כך ניתן להבין את פרשת הברכה: היה זה ד"ר שטיינבר, עוזרו הראשי של פרופסור ספירה, שהורה כי למשותקים אסור להשתמש בבריכה. ההוראה נתקבלה בתימהון — אך איש כמובן לא העז לערער עליה, באווירת המשמעת החמורה שהשליט הבוט. מצב אבסורדי זה, בו נאסר על המשרתים להשתמש בבריכה שניבנתה במיוחד עבורם, היה עלול להימשך עוד זמן רב, לולא פרש פרופסור ספירה לגימלאות לפני שלושה שבועות. במקומו נתמנה ד"ר רוזין, שהגיע לתל-השומר מבית-חולים האוניברסיטאי הדסה, שם ניהל בהצלחה את מחלקתהשיקים.

בעיות קשות. רוזין נדחם כאשר גילה את פרשת המשותקים. השבוע, טירב לי-שוחח על כך: „כן, יש בעיות קשות בעניין הברכה“, הגיב, „אבל אני עדיין חדש כאן, טרם למדתי את הבעיה ואיני מוכן להשיב עליה.“

גם ד"ר שטיינבר לא נטה בתחילה להסיביר את המניעים להחלטתו. תחילה טען כי הנכים המתלוננים שהכניסה לבריכה נאסרה עליהם הם פשוט שקרנים. רק לאחר מכן ניאות להיות רציני יותר. הסביר כי משותקים, בניגוד לקטועי-אברים, אינם שולטים בצורכיהם, עלולים לזנוח את הברכה בהפרשות. זאת הסיבה לאיסור, שערורייה. שני חיילים משותקים, ששכבו במחלקת-השיקים, לא יכלו להסתיר את תימהונם מישמע נימוקיו של שטיינבר. ידועה לנו ההוראה האוסרת עלינו להתייחס ברחץ בבריכה — שניבנתה עבורנו, אמר אחד מהם. „עד היום איש לא טרח להסביר לנו מדוע ניתנה ההוראה.“

„אם באמת זו הסיבה — הרי זו שערורייה בלתי-ירגילה: אנו מתורגלים לי-

הסופר יורם קניוק מוסר עדות אישית

אין זה רגיל, ש„העולם הזה“ מועתיק מאמר מ„דבר השבוע“. אולם חובה היא למסור לציבור הרחב את מאמרו הנוגעילוב של יורם קניוק על ההפגנה באיקרית מזפני שבועיים, (העולם הזה 1876), שפורסם ביום ז' ב„דבר השבוע“, בתוספת התקפה חריפה על הכותב. אין זו רק עדות-ראייה של אדם שהשתתף בהפגנה (ראה תמונה מימין — קניוק נואם בפני המפגינים והשוטרים) אלא גם נסיון אמיץ להסיק מסקנות. להלן קטעים נבחרים מתוך מאמרו של קניוק:

שמאל, כתגובה על סגירת הכפר איקרית בפני התושבים שעד כה (מאז נסגר הכפר בפקודת המושל הצבאי) נהגו לבוא להתפלל בכפר ההרוס. אחרי שנה של שקט סגר המפקד הצבאי המקומי את האיזור אף יותר מקודם והפכו „על-פי חוקי החי“ רום של 1945 (שר המשפטים שלנו הגדיר אותם פעם כחוקים מחפירים והשתמש בי לשון בוטה יותר) לאיזור צבאי, סגור.

כאוהד שבא להפגנה למחות על העוול או על מה שנראה לקיצוניים פחות כאי-וולת, התפלאתי למראה קציני-מסטרה כבר ברחבת החנייה של היכל התרבות בתל-אביב. הקציין יחד עם שוטר (אחרי-כך הוריע עוד קציין לבוש אזרחי) רשמו את מספרי המכוניות (נוהג נאות במדינה דמוקרטית) והזהיר באדיבות את האנשים לבל יפגינו.

האטוסיאציה שעלתה במוחי היתה מסע פלמ"ח לפני שנים הרבה. שוטרים ברייטים באים על-פי אותו חוק. אנחנו טוענים שאנו חברי המחנות-העולים היוצאים למסע טבע. הרימונים מוצנעים בתוך מיימיות, גם האקדחים. אבל בשבת שעברה

אבל למשטרה היו פקודות מפורשות. הקצינים התנהגו באיפוק ובריבונות. הם ניסו בכל כוחם למנוע התייגשות. אבל הם עמדו דחוקים בין פקודות מפורשות ובין ציבור שהאטגר היה בדאדם לעיני השור שלו. כלומר הפרור בוקציה היתה מצד אותם אנשים שציפו למה שציפו וידעו כי חסימת כול דרך נסיגה תביא את המיעוט הקטן הזה למעישה בלתי-נכון (או שמא נכון עד מאוד) וכך יוכרחו הקצינים שעמדו שם, צלויים בחום כמגו, וצמאים למים, לעשות מה

אנוטומיה

של המבנה

שצווה עליהם לעשות; זמן לא שמעתי קציין אומר: תראה, אני רק ממלא פקודותו פשוט כך, ונוכרתי. אבל בעת ובעונה אחת גם הבינותי שהיו שם קצינים שהבינו היטב מה אנו עושים שם. הם גם ידעו שאילו היו הפקודות טיפה יותר נזילות, אפשר היה למנוע את כל השערוריה. אבל מי שפקד על חיילי צה"ל לעמוד שם מול חיילי מילואים וקציני מילואים ואחד או שנים נכי צה"ל, נתן פקודה מפלצתית. הוא השתמש בחיילי צה"ל למטרה שאינה בטחון המדינה. הוא השתמש בחיילי צה"ל לסבר את דעתם של תוממי-מוח בחוגי השלטון, המתאווים (כמו עוזרו של מר ניקסון) להבאיש את ריחו של כל מי שאינו הולך בתלם... ודברים אלה נכונים לא רק להפגנה זאת. כי לבסוף החלו הפרים להתחמם. לבסוף, כאשר לא נותר מוצא של כבוד, לא יכלו הצעירים, ועימם המבוגרים, לעמוד כגלמים מול הכנסיה ולחייך לעבר מאה שוטרים עם אלות ומגינים וקסדות העומדים במרחק של שמונה מטרים מהם. והם החלו לרוץ במעלה ההר.

לא היינו פלמ"ח, לא אמרנו שאנו יוצאים לטיול טבע, השוטרים הישראלים מכירים אותנו יותר מן הבריטים. אותם לא נמנה...מה שחיה למפגינים בהרי הגליל היה מדהים. למראה הכוח המשטרתי והציבאי השבתי שעומדים עלולות על סוריה. היו שם שריוניות, ג'יפים, טנקים להתות מים, מחסומים ומאות שוטרים, חיילים ושוטרי משמרה-הגבול. השוטרים חבשו קסדות והחזיקו מגינים ואלות. המקום היה מגודר. בכל שיפוע הכפר עמדו חיילים ושוטרים כחיטוקי-אדם ענקיים. היה חם מאוד. הותר לנו להחנות את המכוניות לצד הכביש. במקום שבו נשקפת הכנסיה מעל לכפר ההרוס. הגבול אינו נראה מגם-הסיכון הבטחוני המפורסם אף נראה מגורד יותר מאשר היה אי-פעם. מה שמפריד את המשלה הוא כנסיה. כנסיה אחת של עדה שמעולם לא התנגדה לצינונות, שסייעה לעולים בלתי ליגאלים להגיע דרך סוריה בימים מרים של יאוש וחרדה, עדה שרומתה והונתה אבל עדה אמיצה ובלתי ניתנת לכיפוף.

שני דברים עשו המפגינים: הם ניסו הסתגנות-יחידים למעלה-ההר, דבר שהיה חסר כל סיכוי סביר אבל נעשה בלתי ברירה, ובו בזמן ישבו אחרים על חלק מן הכביש. אם רחבו של הכביש הוא המיטה מטרים, הרי ישבו כמה מן המפגינים על רוחב של כשני מטרים, ומכוניות יכלו לעבור בשטח הכביש הנוותר, אבל אז ניסו לפנות אותנו מן הכביש, בתחילה בדבריינועם אתרי-כוח. גם זאת היתה פרובוקציה. לא של המשטרה. הקצינים ידעו מה קורה וניסו למנוע את פינוי הכביש, אבל הפקודות שקיבלו היו מפורשות, וקצינים אלה עדיין אינם מסוגלים להבין שלא כל פקודה הניתנת מלמעלה היא גם פקודה מוסרית, אף כי כל אחד מהם יודע מה הם חוקי החיי

כדי להגן על אזרחי ישראל, מפני מאה וחמישים עד מאתיים האנשים שבאו בשבת חמה זאת להביע הזדהות עם הלום אבוד ומשאת-נפש ציוקה ביאוש, העמיד המפקד הצבאי כוח ענק. למה נועד הכוח? אם כדי לחסום מאה ותמישים איש נחוץ כוח כזה, הרי ששי-רוחי הבטחון המכירי את הקליינטים שלהם יודעים בדיוק מה היו שם ולמה, טעו טעות גסה. הכוח נועד לעשות רדי-שם, והוא אכן עשה. הוא נועד להוות אתגר, לנקר עינים, לצחוק לעדת האסור-פנים שבאה לשם, לעדת האיכפת-לדין העלובים שהיתה שם (מאה חמישים מתוך ציבור של שלושה מיליון) לעשות שריר עצום נגד זובוב. כוח דרכו שהוא מעורר עינים. כוח, כמו עלבון, כשלון או מפלה, מעורר רגשות פרימיטיביים. הפגנת הכוח באיקרית היתה הפגנת חולשה, הפגנה של

...לקח וטררגיט לנו (בניגוד ללקח וטררי גייט לאמריקאים) היה צריך להיות שכל עוד אין כנסת אמיתית במדינה ואין חוק קה ואין יוכו נוקב, חייבת העתונות להיות כלב-השמירה של המוסר, הצדק וכולי; כל המלים הנדושות של יפיי-הנפש. אבל לא כך הדבר. רוב המאמרים מסביב רים לנו את מעשי הממשלה מצדיקים אותם, וזה קרוב יותר לפראודזה מאשר לניו-יורק טיימס. אם יש מופסים בארץ הרי הם אותם דוקטורים (מה? רוזני בלויים. שיש להם תמיד הסבר לכל עור לה ומאמריהם נגמרים תמיד בשלוש אמירות בלתי ניתנות לעירעור; העולם כולו נגדנו. אנחנו תמיד צודקים. אנחנו איננו יכולים לטעות.

ואו הרהרתי בהפגנה. העתונות תיארה תמונה מסולפת של מה שאירע, ואני סבור שתיאור הדברים בריפרופס התסיס אינו מסוגל לתת תמונה מדויקת. על כן חשבי חל מן הנכון לתאר הפגנה אחת. ככלות הכל השתתפו בה מאה וחמישים עד מאה תים איש, וראו אותה כחמש מאות חיי-לים, שוטרים ואנשי משמרה-הגבול. אפשר להוסיף למספר זה גם את גוסעיהן של כעשרים מכוניות שעברו במקום וראו מה שראו. כלומר, במקרה הטוב ביותר ראו את ההפגנה כשבע מאות וחמישים איש. אומה זו של קרוב לשלושה מיליון איש יכולה להרשות לעצמה לדעת יותר ממה שנאמר בעתונות שלה. הטלוויזיה הישראלית לא כיסתה את המאורע (חמש רשתות של טלוויזיה זרות כיסו אותו) ור העתונאים שהיו במקום היו עוינים או עצלים. תיאור נכון לא ניתן בשום עתון. עתונות היא עניין נכבד וגם כתבים הרר צימ כל-כך לשאת חן בעיני השלטון ול-הסבירו תוך ליקוק ציבוריים לדייק.

מנחה רוזין
החרות אלגנטית

עשות את הצרכים בשעות קבועות. חוץ מזה, אם במקרה יש סנצ'ר, הרי בבריכה מותקנים פילטרים מתאימים — כי היא ניבנתה במיוחד עבור משותקים. „אני חושב שכאשר קטועי-רגל נכנס לבריכה בטרם הגלדי מקום הקטיעת — הרי הזיהום הרבה יותר חמור. אבל בכל מקרה, הבריכה ערוכה בדיוק למקרים כאלה. לשם כך יש בה מיתקני-טיהור משוכללים.“

כללי המישחק. היתה זו אחת מאחיות המחלקה שגילתה מה מסתתר מאחורי הקלעים: לדבריה, נוכח ד"ר רוזין, כבר בימים הראשונים לעבודתו במחלקה, כי הוראתו של ד"ר שטיינבר בעניין הברכה היתה פשוט מוסעית. יחד עם זאת, הוא הכיר גם יפה את כללי המישחק, הקובעים כי רופאים העולם אינם טועים. לכן הורה לפתוח את הברכה בפני המשותקים רק בעוד שבועיים. הבלעי הוראה זו במסגרת שניוים נוספים שהוא מבצע במחלקה.